

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست نویسی
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

:عبدلی آشتیانی، اسدالله، ۱۳۴۶ -
:اسناد سادات حسینی آشتیانی(آقا میرکاظم)/ اسدالله
عبدلی آشتیانی.
:قم: مجمع ذخایر اسلامی، ۱۳۹۳.
:۱۰۳ ص.: مصور، عکس، نمونه.
:معرفی میراث مخطوط؛ ۲۰۹.
:۹-۴۹۳-۹۸۸-۹۶۴-۹۷۸:
:فیبا
: آشتیانی (خاندان)-- تاریخ-- اسناد و مدارک
:۱۳۹۲ ۲۴۵۱/۱۴۱۹DSR:
:۹۳۹/۲۰۹۵۵:
:۳۱۹۹۴۶۳: ۳۱۹۹۴۶۳:

معرفی میراث مخطوط ۲۰۹

اسناد سادات حسینی آشتیانی

(آقا میرکاظم)

نگارش: اسدالله عبدلی آشتیانی

نشر مجمع ذخائر اسلامی

با همکاری مؤسسه تاریخ علم و فرهنگ

۱۳۹۳

کلیه حقوق این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه یا چاپ تمام یا بخشی از مطالب آن و نیز درج تمام یا بخشی از آنها در ضمن بانکهای اطلاعاتی و تهیه برنامه-های رایانهای یا استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قبلی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می باشد.

MAJMA AL-DAKAAIR AL-ISLAMYYAH, 2014 ©

All rights reserved, No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm, CDs or any other means without written permission from the publisher

معرفی میراث مخطوط / ۲۰۹

مجمع ذخائر اسلامی - قم، ایران

استاد سادات حسینی آشتیانی (آقای مکارم)

نگارش: اسدالله عبدلی آشتیانی

چاپ: ظهور / صحافی: نفیس

نشر: مجمع ذخائر اسلامی - قم

گرافیک: روح الله فرهنگ

نویس چاپ: اول - ۱۳۹۲ ش (۲۰۱۴ م)

شمارگان: محدود

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۲۹۲-۹

ارتباط با ناشر

قم: خیابان طالقانی (آذر) - کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: ۰۹۸ ۲۵۳ ۷۷۱۳ ۷۴۰۰ دورنگار: ۱۱۱۹ ۲۵۳ ۷۷۰۰

همراه: ۰۹۱۲ ۲۵۲ ۴۳۳۵

نشانی یا بگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net

www.mzi.ir

info@zakhair.net

info@mzi.ir

برای دریافت نسخه الکترونیکی اثر، شش ماه پس از تولید آن، به سایت مجمع ذخائر اسلامی رجوع کنید.

قیمت تک رنگ ۱۸۰۰۰ تومان/ رنگی ۵۰۰۰۰ تومان

پیش‌گفتار

بنام خداوند جان و خرد

کزین برتر اندیشه بر نگذرد

مقدمه :

اسناد در حوزه پژوهش و تحقیق از مهمترین ابزارهای کلیدی و از منابع مهم نگارش تاریخ به حساب می‌آیند. و در اثبات یا رد یک واقعه تاریخی نقش اثر گذار و مهمی را ایفا می‌کنند. به طوری که هر محقق و مورخی برای اثبات مدعای خود ناگزیر به ارجاع به این منابع مهم و دست اول هستند بدون تردید وقایع تاریخی هر منطقه ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با این اسناد داشته و اعتبار تاریخی هر تحقیقی مستند به این اسناد و اوراق است با گذشت زمان و تاریک بودن بخش قابل ملاحظه‌ای از تاریخ محلی می‌توان از لابه‌لای این اوراق هزاران رمز و راز قابل ملاحظه‌ای بیرون کشید. محقق با یاری جستن اسناد می‌تواند از تاریخ را بازنویسی کرده و به نسل‌های آینده که حق دانستن از گذشته خود را دارند انتقال دهد. همین فرمان‌ها، بیع نامه‌ها، صلح نامه‌ها، وقف نامه‌ها، عقدنامه‌ها هرچند ارزش حقوقی خود را از دست داده اند؛ اما به مورخ و خواننده کمک می‌کند تا با گذشته، آداب و رسوم، زندگی و معیشت، فرهنگ و روابط اجتماعی، حقوقی، باورهای دینی و

سنتی فراوانی آشنا شود و حتی می‌توان با استناد به همین اوراق و اسناد، تاریخ محلی یک منطقه را که زمینه ساز تاریخ ملی هر قوم و کشوری می‌باشد تدوین و تنظیم کرد.

مجموعه اسناد ارائه شده متعلق به یکی از قدیمی ترین سادات حسینی ساکن در آشتیان است که از زمان دقیق مهاجرت و اسکان این خانواده به این خطه اطلاع دقیقی در دست نیست؛ اما آنچه مسلم است این خاندان در کنار سادات میر شمسی از قدیمی ترین سادات آشتیان به حساب می‌آیند و شاخص ترین عضو این خانواده مرحوم آقا میرکاظم آشتیانی نیای بزرگ این خاندان است که صاحب حکمی از سوی مظفرالدین میرزا (مظفرالدین شاه) در دارالسلطنه تبریز بوده است. هر سرزمینی به بزرگان و فرهنگ سازان آن سامان شناخته می‌شود. آشتیان که از پیشینه فرهنگی کهنی برخوردار است فرهیختگان فراوانی را به جامعه و فرهنگ ایران زمین تقدیم کرده است. در پژوهش‌های تاریخی با خانواده‌هایی مواجه می‌شویم که در عصر خود اثر گذار بوده، در کار دیوانی و اداری، نسخه برداری و کتابت در منطقه خود تاثیر گذار بوده اند. آن‌ها با شناختی که از تاریخ عصر خود و آینده داشتند، توانستند در حفظ و حراست این اوراق تمامی سعی خود را به کار برده و از آن به عنوان سند هویت خانوادگی حفاظت و حراست کنند و نهایتاً به عنوان امانت ارزشمندی آن را به دیگر اعضای خاندان خود تحویل دهند

شرح حال و زندگی نامه آقا میر کاظم آشتیانی

آقا سید کاظم آشتیانی (۱۲۶۹ هـ . ق - ۱۳۲۶ هـ . ق) فرزند آقا سید حسن ابن کربلایی میر کاظم ابن میر باقر الحسینی آشتیانی . از سادات و روحانیون نیمه دوم سده سیزدهم هجری است . وی تحصیلات مقدماتی را در مدرسه علمیه آشتیان (مدرسه کهنه) نزد آقا شیخ جعفر مجتهد آشتیانی که ریاست مدرسه را به عهده داشت فرا گرفت اساتیدی همچون آخوند ملا مسیح آشتیانی و آخوند ملا ابراهیم پیش‌نماز که از مدرسان این مدرسه بودند فرا گرفت . و او از ثروت و مکنت کافی برخوردار بود و توانست خود را به دارالسلطنه تبریز برساند . فقه و اصول را نزد علمای آن‌جا و در مدرسه آشتیانی‌ها خصوصاً نزد ملاعلی مجتهد آشتیانی از معروفترین فقها و دانشمندان وقت تبریز تکمیل کند . شهر تبریز در آن زمان محل آمد و شد مستوفیان ، میرزاها و خوش نویسان آشتیانی گرگانی و فراهانی بود .

آقا میرکاظم به دلیل برخورداری از خط خوش و نیز مورد اعتماد بودن در دستگاه میرزا یوسف مستوفی الممالک آشتیانی (۱۲۲۷ق - ۱۳۰۳ ق) جزو کارگزاران و محارم دستگاه جناب آقا گردید بطوریکه اجازه پیدا کرد دوبار همسر میرزا یوسف را برای زیارت به عتبات عالیات ببرد . وجود میرزایان و منشیان آشتیانی در تبریز در عصر قاجار پیوسته ادامه داشته است .

((همسر اول میرزا یوسف خواهر قائم مقام فراهانی و یکی از همسران قائم مقام خواهر میرزا یوسف بود . از این رو سفرهای قائم مقام و حضورش در میان

میرزاهای آشتیان تعجب بر انگیز نیست، قائم مقام هربار که به آشتیان می‌آمد چندین نفر از میرزاهای خوش نویس را همراه خود به دارالسلطنه تبریز میبرد.^۱

بعد از فوت میرزا یوسف مستوفی آقا میرزا کاظم در نزد فرزندش میرزا حسن مستوفی الممالک از حرمت و اعتبار خاصی برخوردار شد. و در سال ۱۳۱۳ هجری به دریافت حکم از سوی مظفرالدین شاه قاجار مفتخر و سالانه مبلغ ده تومان مقرری برای وی دایر گردید. ((بی شک در تحقیقات تاریخی اسناد و مدارک مکتوب به عنوان منابع دست اول از جایگاه ویژه ای برخوردارند. اما اعتبار و درجه اهمیت همه آن‌ها در یک سطح نیست. و هر دسته بنا به نگرش تخصصی ارزش متفاوت دارند. در طبقه بندی اسناد از نظر سیاسی باید فرمان‌های حکومتی را از جمله مهمترین منابع تاریخی به شمار آورد. به طوری که در تحقیق حوادث تاریخی می‌توانند نقش تعیین کننده‌ای را ایفا کنند. از آن‌جا که نهاد حکومت بالاترین مرجع تصمیم‌گیری است بنابراین فرمان‌های حکومتی در بردارنده بسیاری از قرائن سبب ساز وقایع تاریخی هر ملت است.))^۲ از این خاندان اسنادی بسیاری به جا مانده که شامل: بیع نامه، عقدنامه، صلح نامه و ارث نامه است که این مجموعه ۸۴ سند را شامل می‌شود که در پی خواهد آمد.

لازم است از همکاری صمیمانه جناب آقای سید هاشم حسینی آشتیانی نوه مرحوم آقا میر کاظم که با شناخت علمی از اسناد تاریخی در حفظ و نگه داری این

^۱ . حضرتی، صادق (۱۳۸۲)، رجال و مشاهیر آشتیان، نشر الماس، ص ۱۸۴

^۲ . مرتضوی، مرضیه، چند فرمان در کتابخانه و موزه ملی ملک، پیام بهارستان، تابستان ۱۳۸۸، شماره ۴ ص

آثار همت فراوانی را در سالهای متمادی معمول داشته سپاس گزاری نمایم. در پایان از دوست گرامی جناب آقای حجت الاسلام سید صادق حسینی اشکوری ریاست محترم ((مجمع ذخائر اسلامی)) که زحمت نشر این اثر را تقبل نموده و همیشه نسبت به مخلص لطف و محبت داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم. ومن الله التوفیق.

اسدالله عبدلی آشتیانی

خرداد ۱۳۹۲